

Samhørighed uden hash skaber nye fællesskaber for unge i rusmiddelbehandling

Jeg har mødt mange unge, som ønsker at stoppe med at ryge hash, og jeg har gennem tiden fået blik for, at noget af det, der gør det svært for dem, er, at hash er blevet et fællesskab. Jeg vil derfor i denne artikel undersøge, hvordan vi, der arbejder med unge med et forbrug af rusmidler, kan bruge fællesskaber til at hjælpe unge med at lægge hashen på hylden.

TEKST AF SIGNE STRIPP

Foto: Mari Carmen Del Valle Cámara, Unsplash

Signe Stripp er psykolog og rusmiddelbehandler

Jeg sidder over for en ung fyr. Hans hår er en smule uglet, men der er liv i hans øjne. *"Jeg vil gerne stoppe med at ryge hash,"* siger han. Som psykolog og rusmiddelbehandler har jeg ofte hørt unge mennesker sige sådan, når de sidder i den bløde stol over for mig. Og netop disse unge har hjulpet mig med at få øje på, at de har skabt et fællesskab omkring hashen, og at de ofte ikke har mange andre fællesskaber at vende sig mod eller vende tilbage til, når de har et ønske om at lægge hashen på hylden. Jeg vil derfor i denne artikel kigge nærmere på fællesskabers betydning for unge, hvordan hash kan skabe et fællesskab for unge, og hvordan vi, der arbejder med unge, der har et forbrug af rusmidler, kan hjælpe dem til at skære ned eller stoppe med at ryge hash gennem andre fællesskaber.

Betydningen af fællesskaber

Fællesskaber er vigtige for unge mennesker. De unge befinder sig på et særligt tidspunkt i livet, hvor de er i gang med at danne sig selv, deres identitet og deres livsbaner. Sådan en dannelse sker ikke i løs vægt. Den foregår i fællesskaber og i samspil med forældre, institutioner, venner og i det hele taget med omverdenen. Samtidig er netop fællesskaber afgørende for unges velbefindende, og at stå alene og uden fællesskaber kan have betydning for deres psykiske og sociale velbefindende (1).

Fællesskaber er vigtige for dannelsen af identitet, og det er dermed interessant at få øje på, at de unge befinder sig et sted i deres liv, hvor de er i gang med at frigøre sig fra forældre, som for mange, men selvfølgelig ikke alle, har været et vigtigt fællesskab. Derudover møder jeg ofte unge, som ikke oplever, at de har hørt til i skolen, ikke har kunnet leve op til skolens krav eller er blevet smidt ud og bortvist pga. det, der fremstår som ballade eller uroskabende adfærd. Ligeledes har mange unge haft fritidsaktiviteter, som er foregået i foreninger, men som de har valgt fra, måske for at kunne hænge ud med venner, eller fordi unge er et sted i deres liv, hvor foreningslivet for mange går i opløsning. På denne måde forsvinder mange af de naturlige fællesskaber, de unge har indgået i, og netop dette er muligvis medvirkende til, at nogle unge finder sammen i fællesskabet omkring hash.

Hash som fællesskab

Jeg vil i denne artikel ikke undergrave eller fuldstændigt se bort fra den effekt, som mange unge mennesker oplever, hashen har på dem, og som de sætter pris på, og som derfor gør, at de bruger hash. Mange unge beskriver, hvordan hashen giver dem en ro, hjælper dem med at falde i søvn, hjælper dem med at glemme dårlige ting og forsvinde lidt fra virkeligheden og hverdagen. Men med denne artikel ønsker jeg at sætte spotlys på andre aspekter ved hashen, nemlig

som fundament for fællesskab og hvordan vi, der arbejder med de unge gennem at skabe andre og nye fællesskaber for de unge, kan hjælpe dem til at vælge hashen fra og skabe et liv uden hash. Derfor vil jeg i denne artikel sætte fokus på, hvad jeg ser, at fællesskabet omkring hash tilbyder de unge, og hvilke elementer der gør sig gældende her, for netop at kunne sætte ind med disse elementer i de nye fællesskaber, vi ønsker at arrangere og hjælpe de unge med at arrangere og indgå i.

En praksis med et fælles indhold

Min erfaring er, at hashen bliver en praksis, som de unge samles om. Mange unge fortæller mig, hvordan de starter med at ryge sammen med andre, ofte med venner, og det at ryge hash bliver dermed til en fælles aktivitet for dem, en aktivitet, som bringer dem sammen, og som skaber et fællesskab for dem. **Igennem de unges deltagelse i aktiviteten hashrygning, og ved at være en del af fællesskabet omkring det, bliver de unge til "en, der ryger hash". Det at ryge hash bliver altså til en del af den unges identitet.**

At være "en, der ryger hash" bliver for nogle unge en måde, hvorpå de kan forbinde sig med et fællesskab. De får et sted, de hører til, og de bliver en del af en gruppe, hvor de oplever at kunne identificere sig med andre og blive anerkendt for det, de har til fælles. I og med at det at ryge hash er en praksis med et fælles indhold, er der ligeledes regler og rutiner knyttet til fællesskabet. Der er særlige måder at gøre tingene på, og den unge kan opleve at opbygge nogle evner, færdigheder og kompetencer samt en viden, som han eller hun kan bruge og bidrage med i fællesskabet (2). Dermed oplever nogle unge netop i et sådant fællesskab at kunne deltage, have noget at byde ind med og faktisk at kunne forme og have indflydelse på de rammer og betingelser, som de står i. Fællesskabet omkring hash bliver et sted, de hører til, et sted, som er genkendeligt, og som de kan navigere i, men faktisk også et sted, hvor de sammen med de andre deltagere får indflydelse og handlemuligheder. Dermed får de unge muligheden for at være aktive medspillere med indflydelse i forhold til de rammer, som de fælles stiller op for fællesskabet (3).

Livsbaner

At være en del af fællesskabet omkring det at ryge hash får betydning for den unge her og nu. Det får betydning for den unges identitet og selvopfattelse. Men også på længere sigt får det betydning for den unges liv at være og føle sig som en del af fællesskabet omkring hash. Det at være en del af fællesskabet omkring at ryge hash, og at have skabt en identitet omkring det at ryge hash, bidrager nemlig til, hvilke livsbaner de unge vælger og udlever. Jeg oplever, at hashrygningen for nogle hænger

sammen med at ryge i frikvarterer, måske udeblive fra timer i skolen og have svært ved at komme op om morgenen. Nogle optager gæld eller begår kriminalitet for at skaffe penge til hash. At være en del af et fællesskab, hvor disse handlinger og opfattelser accepteres og måske endda anerkendes inden for fællesskabet, bidrager til, at det bliver nogle særlige livsbaner, de unge mennesker vælger og skaber for deres liv (2).

Ud fra ovenstående blik kan jeg få øje på, at de unge, når de skal sige helt eller delvist farvel til hashen, ofte også skal sige farvel til både et fællesskab og en del af den identitet, de har opbygget inden for dette fællesskab. Dermed bliver det interessant at undersøge, hvordan vi, der arbejder med unge med et forbrug af rusmidler, som et led i behandlingen kan hjælpe de unge ved at skabe nye og attraktive fællesskaber, og hvordan vi igennem disse kan hjælpe de unge til at opbygge nye identiteter og livsbaner.

Fælles indhold, handlemuligheder og identitetsskabelse

Med baggrund i ovenstående kan jeg nu komme nærmere ind på, hvordan vi, der arbejder med unge, i praksis kan skabe fællesskaber som et led i det arbejde, vi laver med unge, som har et ønske om at skære ned eller stoppe med at ryge hash.

Når vi i behandlingen skal opbygge nye fællesskaber for og med de unge, bliver det ud fra ovenstående vigtigt med fællesskaber, som har et fælles indhold, og som de unge oplever at kunne deltage i og være med i. Fællesskaberne skal være genkendelige, og de unge skal opleve at blive genkendt og blive en del af fællesskabet, således at de oplever at høre til. Desuden er det vigtigt, at de unge oplever at have indflydelse på rammerne, og dermed oplever at have og få handlemuligheder. Endvidere kan vi forsøge at have blik for, hvordan fællesskabet kan bidrage til de unges identitetsskabelse, således at de kan få andre platforme at stå på end at være "en, der ryger hash". **Fællesskabet kan altså med fordel bidrage til at skabe identitetsplatforme, som de unge kan træde ud på.** Desuden er det vigtigt, at vi møder de unge i øjenhøjde, og at de unge inddrages som nogle, der har noget værdifuldt at bidrage med. Vi kan i vores praksis overveje, i hvor høj grad vi ønsker at inddrage de unge i selve det at etablere fællesskaberne. Her kan vi veksle mellem at skabe rammerne omkring fællesskaberne og invitere dem ind som deltagere, eller vi kan inddrage dem i selve det at udforme og skabe fællesskaberne samt være deltagere.

Aktivitetsklub, pizza og løbeklub

Med baggrund i ovenstående vil jeg nu reflektere over, hvilke konkrete initiativer der kan danne nye fællesskaber for unge. Dette er blot forslag, og der findes utallige muligheder for at skabe fællesskaber for unge.

I mit arbejde i Rødovre Rådgivnings- og Behandlingscenter har jeg skabt en aktivitetsklub, hvor de unge

kommer en gang om ugen og laver en aktivitet. Sammen med de unge har jeg spillet fodbold, gået en tur, spillet kongespil og brætspil. Dette har været en måde at skabe et fællesskab omkring en aktivitet, som har ladet de unge være sammen om noget andet end hashrygningen. Her har de kunnet få øje på sig selv som nogle, der laver aktiviteter, og som løber rundt og fjoller og griner, og det har måske givet dem nye fornemmelser af sig selv og været starten på en ny identitetsplatform. Aktiviteterne kan med fordel tage udgangspunkt i noget, de unge finder interessant. Vi har spillet fodbold, fordi nogle af de unge nævnte, at det var noget, de holdt af, og fodbold indeholder for nogle af dem gode minder om succesoplevelser og tidligere fællesskaber. Desuden har vi spist pizza sammen med de unge, fordi pizza er noget, de forbinder med fællesskab og hygge, og fordi det at spise pizza sammen kan virke mindre farligt end at mødes omkring en aktivitet. Disse fællesskaber og aktiviteter er bygget op omkring det rådgivnings- og behandlingscenter, hvori jeg arbejder, og det er således karakteriseret ved, at de unge alle har eller har haft et problematisk forbrug af rusmidler. Sådan et fællesskab er altså inden for vores eget miljø. Et fællesskab kan dog også etableres ude i lokalsamfundet og på den måde bygge bro til det omkringliggende samfund (4). Dette kan foregå ved at tage nogle af de unge med ned i den lokale løbeklub, deltage i forskellige konkurrencer i lokalsamfundet eller selv skabe tilbud om fællesskaber, som ikke kun er til borgere fra vores eget hus. Sådanne fællesskaber, som etableres i lokalmiljøet, og som slipper omdrejningspunktet omkring, at dem, der kommer, har et problematisk forbrug af rusmidler, kan bidrage til, at de unge oplever sig selv netop som noget andet end "en, der ryger hash", og vil måske bidrage til, at de i stedet kan træde ud på en identitets platform som en, "der går i løbeklub". Desuden kan netop det at synliggøre dem i aktiviteter sammen med andre i lokalsamfundet ændre metaforerne omkring dem og således ændre det indtryk, det omkringliggende samfund har af dem. En sådan bevægelse kan bidrage til, at de unge får et nyt blik på sig selv, hvilket kan føre til nye muligheder for andre livsbaner (2).

Fællesskaber som en del af behandlingen til unge

At anlægge dette fællesskabsblik er ikke for at underkende, at mange af de unge, vi møder, kommer med livskufferter med tunge oplevelser i. Oplevelser, som har gjort ondt, som har været med til at forme deres livsvej, og som dermed er en del af vejen derhen, hvor de står i dag. Jeg tænker det som en vigtig del af behandlingen, at vi hjælper de unge med at åbne disse kufferter og får åbnet op for nogle af de oplevelser og udfordringer, der ligger heri. Jeg vil dermed ikke pege på, at vi udelukkende skal lave behandling ved at skabe fællesskaber, men derimod at disse fællesskaber kan være en del af den behandling, vi kan tilbyde unge, som bokser og bakser med et forbrug af hash.

Referencer

(1) Bertelsen, P. (2005): Dannelse i fællesskaber og dannelse af fællesskaber - i et antropologisk psykologisk perspektiv. Psyke & Logos, 26, p. 314 - 346.

(2) Mørck, L. L. (2006). Grænsefællesskaber: Læring og overskridelse af marginalisering. Frederiksberg: Roskilde Universitets Forlag.

(3) Khawaja, I. (2013). Fællesskab som fællesgørende bevægelse? - Muslimskhed, fælleshed og belonging. Psyke & Logos, 34(2), p. 510-539.

(4) Nissen, M. (2004). Communities og interpellende fællesskaber. I: P. Berliner (red.), Community Psykologi (p. 95-122). København: Frydenlund Academic.

Foto: Tomasz Woźniak, Unsplash

